

ÚSTŘEDNÍ VOJENSKÁ NEMOCNICE

...od nemoci ke zdraví...

Soustředit prostředky na včasnou diagnostiku a nejúspěšnější léčbu,

říká primář urologického oddělení plk. MUDr. Oto KÖHLER, CSc.

Dnes přinášíme druhou část rozhovoru s primářem MUDr. Oto Köhlerem.

V posledních letech, kdy je stále více zřejmé, že nejlepších výsledků je u karcinomu prostaty dosahováno po operační léčbě, je tato léčba doporučována i pro nemocné s lokálně pokročilým nádorem, kteří nemají metastázy. Operační léčba je také nejefektivnější léčbou z ekonomického hlediska. Dokáže odstranit nádor jednou pro vždy, i když často za cenu vedlejších následků. Léčba zářením a cytostatická léčba jsou méně efektivní a nastupují tehdy, když není z různých důvodů možná léčba operační. Jiná je situace např. u nádorů varlat, kde je léčba cytostatiky vysoce úspěšná. Při omezeném množství finančních prostředků by bylo vhodné rozdělit je tak, aby bylo dosaženo nejlepšího možného výsledku, což znamená soustředit prostředky na včasnou diagnostiku, kdy je léčba nejúspěšnější, a to zejména léčba operační. Bohužel jsou v současné době platby zdravotních pojišťoven za operační léčbu hluboce poddimenzovány a operativa je pro nemocnice ve většině případů vysoce ztrátová.

Nádorové bujení postihuje i varlata. Lze ho rovněž léčit?

Ano, a léčebná prognóza je vynikající, vůbec nejlepší v celé onkologii. Těchto případů naštěstí není mnoho. Specificky českým problémem je to, že muži, kteří si nádor valetě nahmatají (onemocnění se týká zejména mužů mezi 25 a 30 rokem věku), velice dlouho odkládají první návštěvu u lékaře. Tím

dochází ke zpoždění první diagnózy v řádu několika měsíců až let, takže tito pacienti přicházejí už s pokročilým stádiem nemoci. Ale i tato poměrně pokročilá stádia se dnes díky chemoterapii daří ve vysokém procentu úspěšně léčit. Známým příkladem je pokročilý nález u cyklisty Armstronga, který měl velmi četné metastázy, podařilo se jej vyléčit a dokonce navrátit do vrcholové cyklistiky. Zhoubné nádory varlat bývají spojovány s užíváním anabolik, které vede k rychlejšímu růstu různých druhů tkání.

Dočetl jsem se, že se provádějí mj. i tzv. implantace umělého svěrače močové trubice. Co je indikací pro takový zákrok a jaké jsou výsledky jeho aplikace?

Indikací je inkontinence mužů, jež není jiným způsobem řešitelná. Vzhledem k vysoké ceně svěrače jsou po

dohodě s VZP implantace prováděny jen na dvou pracovištích v ČR. Technika operace není nijak složitá: kolem močové trubice se implantuje manžeta, která ji mechanicky uzavírá. Metoda je nejen drahá, ale má i řadu komplikací, a tak jsou hledány jiné techniky pro řešení mužské inkontinence. V poslední době se rozšiřují techniky závěsů močové trubice podobně jako u žen, ale výsledky nejsou zatím příliš povzbudivé. Vzhledem k tomu, že s rostoucím počtem operací přibývá počet inkontinentních pacientů, jde o velký problém. Americká urologická společnost uvádí výskyt mužské inkontinence po operaci pro benigní hyperplazii prostaty 1 – 3,5 procenta; po operaci pro karcinom prostaty je výskyt ještě vyšší.

Na našem pracovišti jsme před několika lety zkoušeli aplikovat do okolí

Extrakorporální drtič ledvinných kamenů

Supertenký fibroskop pro operace ledvin o průměru 3 mm

Obrázek z laparoskopického sálu

močové trubice speciálně vyrobené bobtnavé materiály, ale ani tato technika u mužů nepřinesla žádoucí výsledky.

Postrachem pacientů urologických oddělení býval – a možná podnes je – zárok zvaný cystoskopie. Ještě se provádí, nebo už je nahražen méně invazivními metodami vyšetření?

Ani dnes nelze cystoskopii jiným vyšetřením nahradit. Obávanějším je zákrok u mužů, u žen v naprosté většině nečiní žádný problém. U pacientů, kde je nutné cystoskopii provádět opakovaně, např. při sledování po operacích pro nádory močového měchýře, lze toto vyšetření většinou provést v místním umrtvení ambulantně. Někteří nemocní, často mladší muži, dávají přednost cystoskopii v narkóze. Další možností je ambulantní cystoskopie flexibilním endoskopem, která je zejména při opakovaných vyšetřeních lépe snášena. Tato technika je ale mnohem dražší a stejně jako cystoskopie v narkóze, která při ambulantním provedení vyžaduje aplikaci drahých léků, je používána méně často.

Zatím platí, že i kdybyste si chtěl připlatit na lepší nebo příjemnější léčbu, není to možné, protože by byl porušen zákon. To neplatí jen v případě, jestliže **celý výkon** zaplatí pacient sám. Snad se připravuje novela zákona, která má umožnit pacientům připlatit si na např. lepší oční čočku, lepší kyčelní kloub nebo na šetrnější endoskopii.

Moderní doba prožívá v posledních desetiletích poměrně prudký pokles natality (porodnosti), způsobený zčásti ženskou i mužskou infertilitou (neplodností). Tvrdí se, že o tento fenomén se dnes už dělí muži s ženami rovným dílem v poměru padesát na padesát procent. Čím si věda vysvětluje takový nárůst infertility, zejména té mužské?

Nemoci urologické povahy mají značný vliv na pokles mužské fertility. I po banálních urologických nebo sexuálně přenosných infekcích může dojít k ucpaní průchodnosti chámovodů a tím k neplodnosti. I nekomplikovaný kapavčitý zánět by měl být správně přeléčen. Jinak jsou pokroky v léčbě neplodnosti díky novým fertilizačním technikám obrovské; mnoha mužům, kteří byli před patnácti lety neplodní, je dnes umožněno mít vlastního potomka.

Léčíte také poruchy erekce (erektivní dysfunkci), nebo je to obor výhradně pro sexuology?

Poruchami erekce stejně jako dalšími sexuálními problémy mužů se zabývá kromě sexuologie také andrologie. Jde o celou řadu speciálních vyšetření a léčebných postupů i o operační léčbu. V posledních letech však tuto oblast výrazně ovlivnil objev Viagry a podobných léků, které u většiny mužů dokážou problém odstranit.

V této souvislosti je důležité upozornit na skupinu mladých mužů, kteří přicházejí k urologům a stěžují si na chronické záněty prostaty a močové trubice. Provádějí se jim opakovaná vyšetření a kultivace a jsou léčeni antibiotiky. Tito pacienti docházejí léta do urologických ordinací, mění lékaře, ale nic nepomáhá, spíše se stav postupně zhoršuje. Zafixují si pocit, že jsou vážně nemocní – a začnou „trpět na lékařskou péči“. I když v pozadí mohou být sexuální problémy, někdy se nepodaří skutečnou příčinu obtíží objevit a je lepší těmto nemocným sdělit, že nejsou vážně nemocní a že se se svými problémy musejí naučit žít. Pokud jsou schopni (po řádném vyšetření) takovou radu přijmout, může to vést i k podstatnému zlepšení jejich stavu.

Léčit bychom tedy měli jen tehdy, je-li to nezbytně nutné a pokud je naděje na odstranění obtíží.

Hodně se i před laickou veřejností mluví o tzv. chlamydiové infekci, označované odborníky za mimořádně nebezpečné onemocnění. Co to je?

Chlamydia trachomatis je mikroorganismus, který je zodpovědný za třicet až padesát procent tzv. nekapavčitých zánětů močové trubice u mužů. Stejně jako další častý nález ureaplasma urealyticum je léčitelná antimikrobiálními léky. Obecně jde o infekce močových cest. Močové ústrojí je za normálních okolností sterilní.

Mluvil jste o vyšetření PSA, při němž je z krve možné zjistit množství tzv. onkomarkerů, tedy příznaků možného karcinomu. PSA se provádí výhradně při zjišťování rizika rakoviny prostaty u mužů, nebo je toto vyšetření užíváno v širším měřítku?

PSA, prostatický specifický antigen, má již v názvu svou specifitu. Je produktem normální prostatické buňky i buňky nádoru prostaty. Proto je významné jen jeho zvýšení nad určitou úroveň. Je to v současné době jeden z nejcitlivějších onkomarkerů v celé onkologii.

Setkal jsem se s termíny Hydrokéla a Enuresis. Můžete vysvětlit, o čem jde?

Hydrokéla je vodní kýla a představuje přítomnost většího množství tekutiny kolem varlete. Punkce hydrokély nedoporučujeme, protože prakticky vždy dojde k opětovnému naplnění hydrokély. Správnou léčbou je operace. Častější jsou tříselné kýly, jejichž obsahem je většinou obsah dutiny břišní a jsou operovány chirurgy. Enuresis nocturna, noční pomočování, postihuje většinou děti. Může jít o komplexní problém, který řeší tým specialistů v čele s dětským urologem. (ed)